

Секція: Актуальні проблеми соціально-економічного розвитку України на сучасному етапі

Білозор Людмила Василівна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри обліку і оподаткування

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

м. Київ, Україна

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

Сільський туризм є одним з перспективних напрямів диференціації господарської діяльності суб'єктів агропромислового сектору, що спроможний забезпечити вирішення проблем зайнятості сільського населення, підвищення рівня доходів агровиробників, раціонального природокористування та охорони довкілля.

У зв'язку з появою нових видів туризму, таких як стійкий, сільський, фермерський, агротуризм, зелений, виникає необхідність внести їх в існуючу класифікацію та визначити їх взаємозв'язок з іншими видами.

Університет Пудрдью, США, визначає агротуризм як сільськогосподарський туризм і класифікує як діяльність, що проводиться фермерами для надання послуг по відпочинку або навчання населення, для збуту сільськогосподарської продукції і отримання додаткового заробітку [5].

Європейська організація Euroter визначає сільський туризм як туризм, що підтримує розвиток аграрних регіонів, збереження культурної спадщини та екології села, відродження місцевих традицій і продуктів. Такий вид туризму характеризується регіональною ідентифікацією та задовольняє потреби туристів у розміщенні, харчуванні, дозвіллі та інших послугах, які сприяють сталому розвитку соціальної сфери села [6].

Згідно J. W. Kloeze сільський туризм – це поняття, яке включає в себе всю туристичну діяльність та розвивається в сільському середовищі [7].

Альтернативне визначення привів Р. Nistureanu: “Сільський туризм – це поняття, яке включає в себе туристичну діяльність, організовану і керовану місцевим населенням, що ґрунтується на тісному зв’язку з навколишнім середовищем: природної і антропогенної” [8].

Згідно D. Matei, сільський туризм являє собою набір дій і послуг, які пропонуються місцевими фермерами і селянами для залучення туристів в їх місцевість, а також з метою одержання додаткового прибутку від даного виду діяльності. Сільський туризм дає можливість кожному туристу не тільки відпочити на лоні природи, але й перейти в традиції і звичаї місцевого населення [9].

Таким чином, сільський туризм – це форма туризму, яка розгортається в сільській місцевості, і яка передбачає вивчення місцевих туристичних ресурсів, участь туристів у різних традиційних заходах, також включає розміщення і організоване харчування туристів в специфічних туристичних структурах: туристичні пансіони, агротуристичні садиби, селянські господарства.

Ґрунтуючись на регіональних особливостях прояву туризму та умов його розвитку, будемо вважати, що сільський туризм – це вид діяльності, який організовується у сільській місцевості, при якому створюються і надаються для гостей комплексні послуги з проживання, відпочинку, харчування, екскурсійного обслуговування, організації дозвілля і спортивних заходів, занять активними видами туризму, організації риболовлі, полювання, придбання знань і навичок. Цей вид туризму орієнтований на використання сільськогосподарських, природних, культурно-історичних та інших ресурсів сільської місцевості та її специфіки для створення комплексного туристичного продукту. В

сучасних умовах він є одним з найперспективніших видів туризму, що має позитивний вплив на сталий розвиток території та отримання економічної вигоди [1].

На сьогоднішній день склалися кілька національних європейських моделей організації сільського туризму: британська, французька, німецька, італійська, чеська, іспанська, польська та латвійська модель [1].

Характерними рисами британської моделі є системи розміщення, які передбачають контакт з родиною фермера, так і можливість самостійного обслуговування, а також, зважаючи розвиненої культури верхової їзди, часті практики спілкування з тваринами, поїздки. Британська модель включає елементи пізнавального та екологічного туризму.

Французька модель включає різноманітні форми класичного сільського туризму, що змінюються залежно від близькості до моря. Також модель передбачає більший ухил у бік гастрономічного та винного туризму. Сільський туризм Франції представлений Національною організацією будинків відпочинку і зеленого туризму (Maison des Gites de France et du Tourisme Vert). Ця організація надає відпочинок, сертифікований за високим національним стандартам сервісу. Крім того, у Франції розроблена і реалізується програма дитячого відпочинку в сільській місцевості під час шкільних канікул. Діти у віці від 3 до 13 років розміщуються в сім'ях, знайомляться з сільським подвір'ям (ягнятами, поросятами, кроликами), займаються активними іграми на природі зі своїми сільськими ровесниками, ходять у походи. Вони мають також можливість вивчати народні танці, художні промисли, фольклор краю, іноземні мови. Якість відпочинку контролюється і сертифікується DDASS – Міністерством охорони здоров'я і соціального забезпечення і Міністерством молоді і спорту [3].

Для німецької моделі, в порівнянні з французької, дуже характерно проживання та харчування в будинку фермера. Також сільський туризм тяжіє до фермерського, до безпосередньої роботи в полях чи в городі.

Італійська модель ділиться на три основні напрямки щодо специфіки надання послуг. Це поєднання типового відпочинку у сільській місцевості з відновленням здоров'я (екотуризм), вивченням гастрономії та продуктів місцевого виробництва, які відрізняються зважаючи на їх територіальної прихильності, а також заняття спортом. Розміщення туристів відбувається в апартаментах і кімнатах. Іноді зустрічаються наметові містечка.

Чеська сільська місцевість приваблює відпочинком у відомих виноробних регіонах та регіонах, що межують із заповідними територіями. Для Чехії це порівняно недавній вид відпочинку в селі, тому підприємці схильні розглядати його як можливість диверсифікувати свій агробізнес. Найпоширеніший вид туризму поєднує відвідування кінних ферм і занурення в автентичний сільський спосіб життя.

Іспанська модель – одна з найбільш розвинених. Поширений відпочинок у селі, відпочинок на фермі, знайомство з побутом, гастрономією, догляд за тваринами.

Польська модель відрізняється чітким розмежуванням господарств, що приймають туристів на ті, для яких це єдиний бізнес, і ті, які розглядають туристичну діяльність як джерело додаткового доходу. Засоби розміщення відрізняються вартістю і якістю послуг, що надаються.

У Латвії сільський туризм – це такий вид відпочинку, який передбачає перебування туриста у сільській місцевості з чисельністю місцевих жителів до 5000 або в поселенні, і надання йому персоналізованих послуг, пов'язаних із зануренням у побут, спосіб життя і традиції фермера. Особливість розуміння сільського туризму в Латвії – він повинен працевлаштовувати і приносити дохід тим людям, які проживають безпосередньо в тій місцевості, куди приїхали туристи. Це дозволяє

розглядати латвійську модель сільського туризму як інструмент розвитку території, а не тільки як вид туризму [4].

Отже, зарубіжний досвід та наукові дослідження засвідчують, що прискорений розвиток сільського туризму в Україні може відіграти роль катализатора структурної перебудови економіки, забезпечити демографічну стабільність та розв'язання нагальних соціально-економічних проблем у сільській місцевості.

Розвитку сільського туризму в Україні сприяють такі фактори: зростаючий попит мешканців українських міст та іноземців на відпочинок у сільській місцевості; унікальна історико-етнографічна спадщина українських сіл; багаті рекреаційні ресурси; екологічна чистота сільської місцевості; відносно вільний сільський житловий фонд для прийому туристів, наявність вільних трудових ресурсів для обслуговування туристів; традиційна гостинність господарів та доступна ціна за відпочинок; можливість надання комплексу додаткових послуг з екскурсій, риболовлі, збирання ягід і грибів, катання на конях тощо.

Проте, існує й ряд негативних факторів, які обмежують і гальмують розвиток сільського туризму в Україні – це політико-економічна нестабільність у державі; відсутність належного правового забезпечення розвитку сільського туризму; відсутність механізму раціонального та екологічно збалансованого використання природного та історико-культурного потенціалу для потреб туризму; низький рівень інфраструктури та комунікацій; недостатній рівень кадрового та рекламно-інформаційного забезпечення.

Подолання існуючих проблем та перешкод розвитку сільського туризму в Україні можливе через задіяння ефективного механізму диверсифікації господарської діяльності суб'єктів аграрного бізнесу, пріоритетними напрямками якого мають стати: 1) створення регіональних агротуристичних мереж через розвиток господарських товариств

сімейного та індивідуального агротуристичного бізнесу на базі існуючих ресурсів в сільській місцевості; 2) об'єднання прилеглої соціокультурного середовища (монастирі, палацові комплекси, садиби відомих історичних постатей); 3) створення спеціалізованих агротуристичних об'єктів, зокрема спортивних, культурних та інших центрів, виставкових, відпочинкових, інтелектуальних комплексів, які мають базові точки розвитку та інфраструктуру [2]. Тоді сільський туризм може стати одним з найбільш пріоритетних напрямів господарської діяльності суб'єктів аграрного сектору, альтернативним джерелом забезпечення зайнятості сільського населення, підвищення рівня його доходів та показників якості життя.

Література

1. Заричная А.А. Європейський досвід розвитку сільського туризму / Економіка Криму. – 2011. – №4 (37). – С. 265-269.
2. Кравчук А.О. Управління розвитком діяльності суб'єктів сільського зеленого туризму: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Алла Олексіївна Кравчук; [наук. керівник І.О. Крюкова]; ЧНТУ. – Чернігів, 2015. – 21 с.
3. Кундиус В.А., Чермянина В.В. Проблеми і перспективи агротуризму в регіоні / Известия Алтайського державного університету. – 2011. – №2. – С. 289.
4. Національна асоціація сільського туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.naturs.ru/>.
5. Університету Пурдью, США. Матеріали дослідницької програми Discoverey park [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.discoverypark.e-enterprise.purdue.edu>.
6. Bartmann Ст., Вашп Т., 1998, Promoting the Particular as a Niche Cultural Tourism Development Strategy in Small Jurisdictions, Progress

in Tourism and Hospitality Research 1998, Proceedings of the Eighth Australian Tourism and Hospitality Research Conference, Bureau of Tourism Research, Australia.

7. Department for food and rural affairs. Tourism statistic [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.defra.gov.uk/statistics/rural/the-rural-economy/rural-tourism/>.
8. Europe in figures. Eurostat Yearbook 2010 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.epp.eurostat.ec.europa.eu>.
9. European Commission, (1995) Marketing Quality Rural Tourism Technical Leader Dossier, March 1995.